

מחדלי השב"כ שהובילו ל-7 באוקטובר

כיצד כשל שב"כ במילוי ייעודו ותפקידיו ע"פ חוק

יגאל כרמון

"סינוואר יצטרך להבין שהחלוקה ל"דאר אל-אסלאם" ו-"דאר אל חרב" לא תופסת יותר".

(ראש השב"כ הנכנס רונן בר מחייב את מנהיג חמאס לרפורמה באסלאם, אוניברסיטת רייכמן, המכון למדיניות נגד טרור ספטמבר 2022).

רקע

בשנת 2007, כשנתיים לאחר ההתנתקות מרצועת עזה, תפס חמאס בכוח את השלטון ברצועה. בעקבות השתלטות זו, נוצרה בגבולה הדרום מערבי של ישראל יישות עוינת בעלת מאפיינים מדינתיים שאינה מדינה.

בנימין נתניהו, אשר שימש אז כראש האופוזיציה, זיהה את מאפייניה המדינתיים של עזה תחת שלטון חמאס: "בזמנו כשהתרעתי על כך, לפני הבחירות האחרונות, ההתרעות שלי נדחו בביטול", טען אז נתניהו. "אמרתי שתקום כאן חמאסטון והיא אכן קמה". לדברי נתניהו ב-2007, ממשלת ישראל חייבת הייתה "להביא למיגור שלטון חמאס והחלפתו בכוחות מתונים" על ידי הידוק הכיתור על חמאס וערעור יציבות משטרוⁱ.

למרות זאת, קיים נתניהו מדיניות של העברת כסף קטרי לרצועת עזה שבשליטת חמאס, והמשיך בה לאורך שנים - בסתירה גמורה לדבריו אלה.

האחריות לכיסוי המודיעיני של גזרת עזה: חילוקי הדעות בקהיליית המודיעין הישראלית

לאחר ביצוע "תכנית ההתנתקות" והנסיגה מרצועת עזה, נחלקו הדעות בקהיליית המודיעין הישראלית בשאלה מיהו הגוף שצריך לקבל אחריות על הכיסוי המודיעיני של אותה יישות כלאיים מדינית שצמחה ברצועת עזה. על אף שעם התבססות שלטון החמאס הפכה עזה לבעלת מאפיינים של מדינת אויב לכל דבר ועניין – ועל כן הייתה אמורה להיות מוגדרת "מדינת יעד" עבור פעילות המוסד, או לחלופין, לפעילותה של יחידת 504 של אמ"ן - הרי שהנסיון שצבר שב"כ בסיכול טרור בגזרה זו הכריע את הכף, ושב"כ קיבל את עיקר האחריות על כיסוי מודיעיני של הרצועהⁱⁱ.

עם זאת, חוסר הבהירות באשר לתפקיד ול"גבולות הגזרה" של כל אחד מהארגונים המרכזיים בקהיליית המודיעין – שב"כ, מוסד ואמ"ן – בהקשר לרצועת עזה, המשיך ליצור חיכוכים מתחת לפני השטחⁱⁱⁱ.

ע"פ דו"ח ביקורת מיוחד של מבקר המדינה משנת 2017 בנוגע לאיום המנהרות, נקבע כי "חלוקת האחריות המודיעינית הבין-ארגונית על רצועת עזה וסוגיית רצועת עזה כ"מדינת יעד"...לא הוסדרה במשך עשור [מאז ביצוע תכנית ההתנתקות מרצועת עזה]^{iv}."

בתחילת שנת 2015 הגדיר הרמטכ"ל, רא"ל גדי אייזנקוט, את רצועת עזה כ"מדינת יעד", וקבע כי "כיום מבחינת אמ"ן לבנון ועזה הן היינו הך^{iv}". על אף הגדרה זו, נשאר המוסד מחוץ לתמונה בנוגע לרצועת עזה^v.

בהמלצות מבקר המדינה משנת 2017 נכתב כדלקמן:

"על אמ"ן ועל השב"כ להגביר ולשפר את שיתוף הפעולה הבין-ארגוני ביניהם, וכן לתאם ביניהם את הפעילות המודיעינית ברצועת עזה, כל אחד לפי ייעודו ויתרונו היחסי, ובהתאם לעקרונות שההגדרה של רצועת עזה כ"מדינת יעד" מנציחה. זאת, כדי שניתן יהיה לשפר ולחזק את ההתמודדות בתחום זה.... ולהפיג את המתחים הקיימים בין [ארגוני קהיליית המודיעין]. על ראש הממשלה ושר הביטחון... לוודא ששיתוף פעולה זה מקוים בכל עת, וכי מחלוקות המתגלעות בין ארגוני המודיעין בקהילת המודיעין ייפתרו..."^{vi}.

המלצה זו של מבקר המדינה מעידה יותר מכל על יחסי העבודה הבלתי תקינים ששררו בין שב"כ לבין אמ"ן בנוגע לרצועת עזה שבשליטת חמאס, ועל הצורך החיוני בתיקונם - דבר שלא נעשה.

האחריות על נושא ההתרעה לגבי איום אסטרטגי מרצועת עזה

מדברי מבקר המדינה עולה, כי בנוסף להתכתשויות בין ארגוני הקהיליה המודיעינית בנוגע לאחריות על כיסויה המודיעיני של רצועת עזה, גם נושא האחריות על **התרעה אסטרטגית** בגזרת עזה לא הוסדר, ולמעשה "נפל בין הכיסאות" בין אמ"ן לבין שב"כ.

בנובמבר 2016 נחתם הסכם שיתוף הפעולה הבין-ארגוני בין אמ"ן לשב"כ, וזאת לאחר שניסיונות שונים (מאז 1987) לנסח את תחומי אחריותם של הגופים השונים לא צלחו^{vii}. טיבה של הגדרת חלוקת תפקידים מודיעינית זו משנת 2016 אינו ברור, היות ומסמך החלוקה הבין-ארגוני הינו מסמך מסווג, שאינו נמצא לפנינו.

יצוין כי מידת אחריותו של שב"כ על נושא ההתרעה - שהינה סוגיה מהותית – אינה ברורה לאשורה. זאת מכיוון שאחריותו של שב"כ על מתן התרעה (בניגוד לאחריותו לסיכול טרור) אינה מעוגנת מפורשות בחוק^{viii}.

לעומת זאת, לאורך שנות קיומה של מדינת ישראל, התקבע תפקידו של אמ"ן כארגון המוביל בהצגת הערכת המודיעין הלאומית והאחראי על תכלול הידיעות לכדי תמונה מודיעינית כוללת^{ix}.

נראה, אם כן, כי אי מתן התרעה למלחמה הינו כשל שיש לייחסו לאמ"ן יותר מאשר לשב"כ, ואילו אי-הסדרת תפקידיו של שב"כ בנוגע לרצועת עזה ביחס לעבודת ארגוני המודיעין השונים הינה כשל של ממשלת ישראל כגוף קובע מדיניות. שב"כ כשל בכך שלא התריע על כך שתפקידיו כגוף מסכל כבר אינם תואמים את המשימה ביחס לרצועת עזה, אשר כ"מדינת יעד" חייבה בחינה שוטפת של מידע מתוך גישה אסטרטגית מוכוונת התרעה יותר מאשר מוכוונת סיכול.

הגיישה הסיכולית

על אף מאפייניה החדשים של עזה - אשר, כאמור, היו קרובים יותר למאפייניה של מדינת אויב, לא השתנתה גישתו של שב"כ לגזרה זו בהרבה מבחינת האוריינטציה ה"סיכולית"; זו נותרה דומה במאפייניה לגישה שאפיינה את פעילות שב"כ ברצועה טרם ביצועה של תכנית ההתנתקות. שב"כ התמקד בניסיון לאתר ולסכל פעילות ויוזמות טרור נקודתיות במנותק מההקשר האסטרטגי הרחב.

אלא שבינתיים, הפכה רצועת עזה כולה למדינת טרור בשלטון חמאס, וכוחו הצבאי של חמאס התעצם לכדי 30,000 מחבלים, 20,000 רקטות וטילים וכ-500 ק"מ מנהרות, אשר נבנו בכסף קטרי, ב"כספי סיוע" אחרים ובכספים שהוזרמו מאיראן. במצב זה, הפכה הגישה הסיכולית הנקודתית בה דבק שב"כ לבלתי מספקת בעליל בהתמודדות מול ארגון טרור בעל יכולות צבאיות מפותחות עד כדי איום אסטרטגי על מדינת ישראל.

כשלון ה"מודיעין מנגד"

עם הידוק מנגנוני הביטחון הפנימיים של חמאס ומדיניות ההוצאות להורג של הנחשדים כמשת"פים ברצועת עזה, הלכה ונשמטה אחיזתו של שב"כ בתחום המודיעין האנושי המבוסס על ריגול אנושי והפעלת סוכנים ברצועת עזה^x. בשנת 2019 נשלח כוח של יחידה מסווגת ביותר של אמ"ן להסתנן לעזה, תוך שימוש בזדהויותיהם של בני משפחה אמיתית המתגוררת בעזה ככיסוי^{xi}.

לפי מידע שפרסם חמאס, תפקידו של הכוח היה להתקין אמצעי איסוף מודיעין ברצועת עזה. על אף הכיסוי היסודי, הצליחו מנגנוני ביטחון הפנים של חמאס לחשוף את הכוח בזמן שפעל באזור ח'אן יונס שבדרום הרצועה, ולסכל את המבצע. לדבריו של הכתב הצבאי רון בן ישי, הכוח נחשף בשל "התנהגות שטח לא מספיק משכנעת של אנשים לא מספיק מנוסים"^{xiii}.

"התנהגות שטח לא משכנעת": מתוך תחקיר אל-ג'זירה על כשלון הפעולה הישראלית בח'אן יונס. יצויין כי ישיבת אשה בין שני גברים בקדמת הרכב (כפי שנראה בסדר הישיבה של הכוח הישראלי) היא נדירה ביותר ומעוררת חשד מידי. הדבר מעיד על תכנון מבצעי לקוי המתעלם מנורמות חברתיות מקובלות.

במהלך ניסיון חילוץ הכוח מרצועת עזה לאחר חשיפתו, נפגע ונהרג מפקד הכוח, סא"ל מחמוד ח'יר א-דין^{xiii}. כישלון המבצע העלה חששות בקרב מערכת הביטחון כי רמת מיומנותם של אנשי חטיבת המבצעים המיוחדים באמ"ן כבר אינה מספקת למבצעי ריגול אנושי ברצועת עזה^{xiv}.

תעודות השייכות לסא"ל מחמוד ח'יר א-דין, כפי שפורסמו כל ידי חמאס לאחר כישלון הפעולה הישראלית בח'אן יונס. לפי התמונות שפרסם חמאס, נראה כי נתפסו בידי הארגון גם מסמכי זיהוי ישראלים שחברי הכוח הישראלי נשאו עימם לשטח הרצועה, למרות השימוש שעשו בזהות בדויה אשר גובתה במסמכי זיהוי פלסטיניים שנשאו עימם.

שרידי רכב הריגול בו נסע הכוח החשאי של חטיבת המבצעים המיוחדים באמ"ן

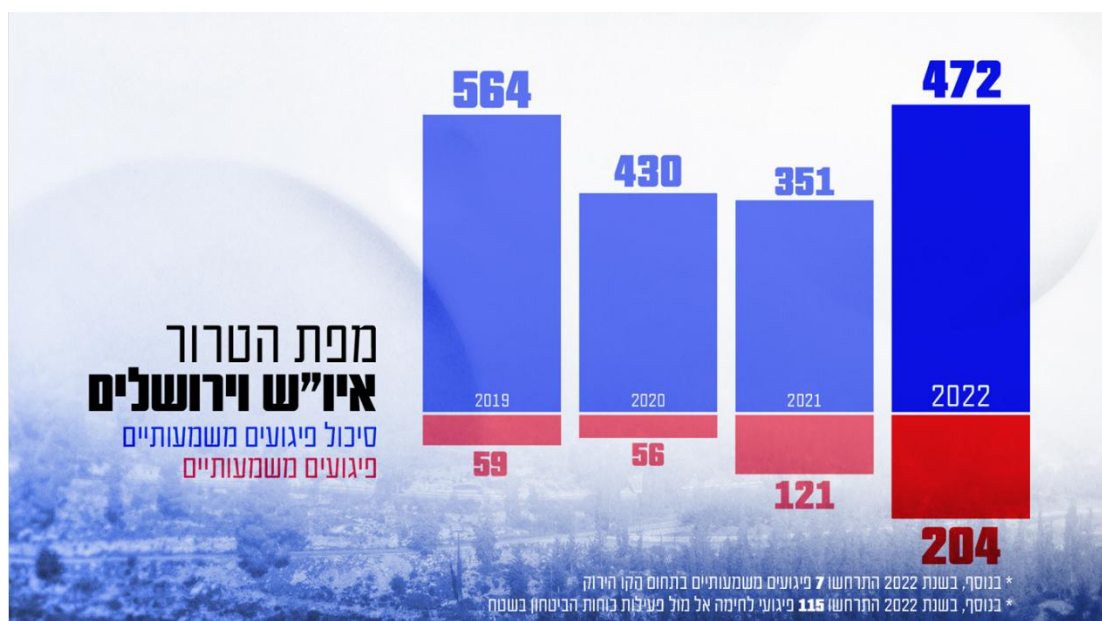
היכולת להפעיל ביעילות מערך מודיעין אנושי ירדה במקביל להתחזקותה של הפרדיגמה הטכנולוגית בשב"כ. בסוף שנת 2021 כבר היו רבע מאנשי השירות אנשי טכנולוגיה^{xv}, ובראש השירות עצמו עמד איש אגף מבצעים שאינו דובר ערבית – נדב ארגמן^{xvi}. יעילותם של כלי הסייבר, ה-AI וה"ביג דאטה" שהפעיל שב"כ בסיכול טרור ביו"ש הביאו אותו להאמין כי איסוף המודיעין ברצועת עזה יכול להסתמך כמעט כולו על "מודיעין מנגד" טכנולוגי.

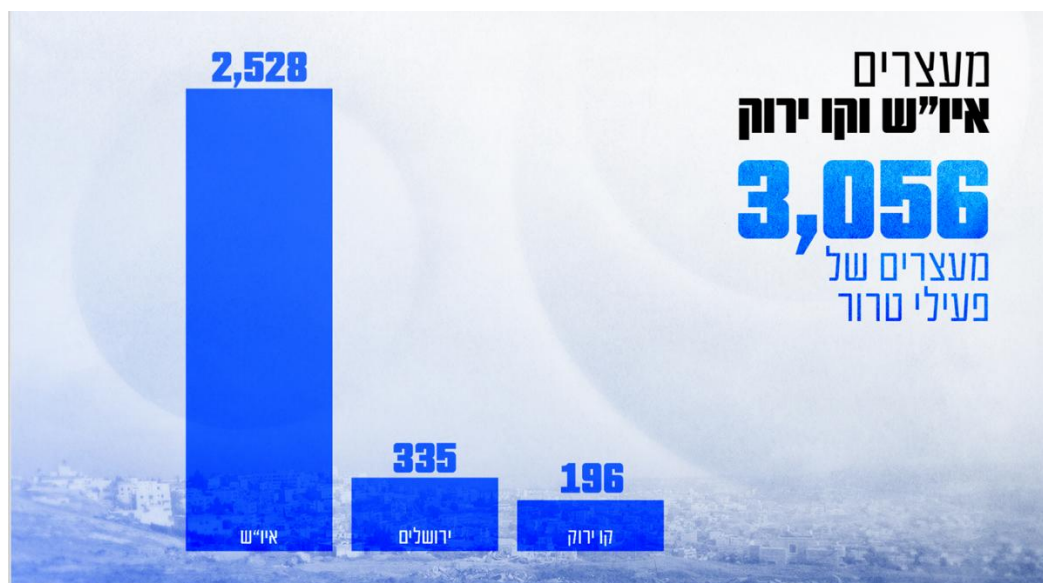
חוסר יעילותו של ה"מודיעין מנגד" הטכנולוגי, עקב אופיו הנקודתי, בא לידי ביטוי עוד לפני ה-7 באוקטובר ב"ניסוי" שערך רמטכ"ל חמאס, מוחמד דיף, בניוד כ-2000 מחבלי נוח'בה לנקודות הכינוס שלהם בתוך רצועת עזה, חמישה חודשים לפני מתקפת ה-7 באוקטובר. לאחר שדיף הסיק כי תנועתם של המחבלים לנקודות הכינוס לא זוהתה על ידי שב"כ, הוחלט בחמאס כי ניתן להוציא לפועל את מתקפת ה-7 באוקטובר^{xvii}.

עוד ביטוי לעיוורון בו היה שרוי שב"כ בשנים שלפני ה-7 באוקטובר, הוא העדרה של גזרת עזה מדו"חות הפעילות השנתית של הארגון, אשר כללו רק את הקטגוריות "ירושלים", "יו"ש" ו-"הקו הירוק". למעשה, בהיעדר פעילות מעבר לרמת הסיכול הנקודתי, חדלה עזה מלהוות איום מבחינתו של שב"כ, עד כדי היעלמותה המוחלטת ממפת האיומים^{xviii}.

סיכום פעילות שב"כ לשנת 2022: המילה "עזה" לא מוזכרת אפילו

פעם אחת

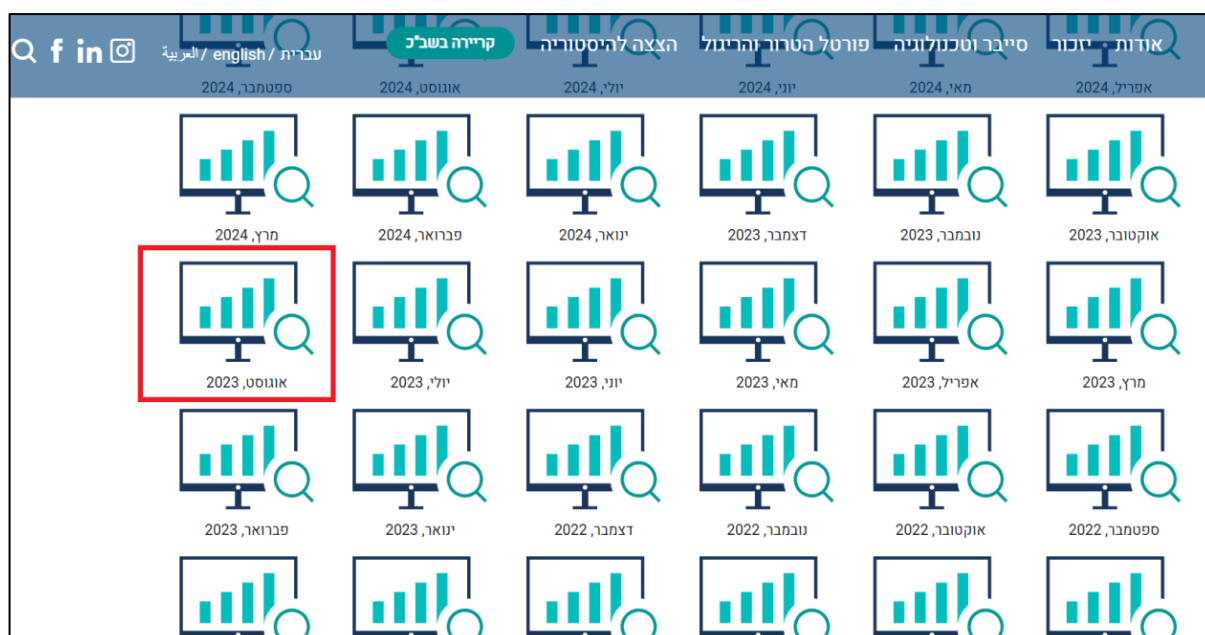

(מקור: אתר שב"כ-)

<https://www.shabak.gov.il/media/mqmbkqsv/%D7%A1%D7%99%D7%9B%D7%95%D7%9D-%D7%A9%D7%A0%D7%94-2022.pdf>

יצויין כי גזרת עזה מופיעה בדו"חות החודשיים שפרסם שב"כ. היות וחודש ספטמבר 2023 (חודש לפני הטבח) אינו מופיע באתר הדו"חות השנתיים שפרסם שב"כ, ביצענו לצורך תחקיר זה דגימה של דו"ח שב"כ לחודש אוגוסט 2023. תחת "סך כל הפיגועים בגזרת הרצועה - חתך ע"פ מתווה בהשוואה לחודש הקודם" ציין שב"כ 0 פיגועים בגזרת עזה לחודש אוגוסט 2023, חודשיים לפני מתקפת חמאס.

עמוד הדו"חות החודשיים באתר שב"כ. יצויין כי הטבלה מדלגת מחודש אוגוסט ישר לחודש אוקטובר. דו"ח חודש ספטמבר - כחודש לפני הטבח - אינו בנמצא^{xix}.

דוח חודשי
אוגוסט
2023

סה"כ פיגועים בגזרת הרצועה בחתך עפ"י מתווה בהשוואה לחודש קודם
אוגוסט 0 | יולי 2

מפת הטרור מעזה לפי שב"כ – חודשיים לפני הטבח: 0 פיגועים^{xx}. הדו"ח החודשי של שב"כ ממחיש עד כמה הייתה גישתו של שב"כ סיכולית ונעדרת ראייה אסטרטגית רחבה, באופן שלא התאים לזירת עזה תחת שלטון חמאס ועוצמתו הצבאית. ספירת מספר הפיגועים בטבלאות לא שיקפה את התמונה האמיתית- הכנותיו הגלויות של חמאס למתקפה כוללת.

התרגילים שערך חמאס היו אמורים לערער את הנחת שב"כ לפיה מתקפה כוללת של חמאס אינה ריאלית

תרחיש הייחוס של מתקפה כוללת של חמאס - כפי שעלתה מתכנית חמאס שהגיעה לידי אמ"ן וכונתה במערכת הביטחון "חומת יריחו" – נתפס בעיני שב"כ בלתי ריאלי^{xxi}. אלא שהכנותיו ואימוניו של חמאס לקראת המתקפה, שהתבצעו בגלוי, היו אמורים לערער את ההנחה הזו.

בתאריך ה-13 לספטמבר 2023 - פחות מחודש לפני מתקפת ה-7 באוקטובר - ערך "חדר המבצעים המשותף" של כלל ארגוני הטרור בעזה בהובלת חמאס את האחרון מבין ארבעת התרגילים הצבאיים שכונו בחמאס "המשענת האיתנה" ("אל-רוכן א-שדיד", الركن الشدید).

תרגיל זה, אשר על קיומו דיווח מכון ממר"י בזמן אמת, היה למעשה התרגיל הצבאי המסכם של מחבלי החמאס וארגוני הטרור השונים בעזה לקראת מתקפת ה-7 באוקטובר. האימונים הייעודיים שנראים בסרטון שפרסם חמאס מהתרגיל כללו יכולות בתחום החבלה, הנ"ט, הפשיטה (כולל פשיטה ימית) והחטיפה. כל הדפ"א שנראו בתרגיל באו לידי ביטוי במתקפה על מוצבי ויישובי העוטף ב-7 באוקטובר. יצויין כי בעת התרחשותו של תרגיל זה, אשר בוצע לעין כל ושודר באמצעי התקשורת של חמאס, קבעו בשב"כ כי בגזרת עזה התבצעו "0 פיגועים". הדבר ממחיש עד כמה הייתה הגישה הסיכולית של שב"כ מנותקת ובלתי רלוונטית למציאות ברצועת עזה, אשר הפכה ל"מדינת יעד" והצריכה הערכה מודיעינית אסטרטגית. יצויין עוד כי בתרגילי "המשענת האיתנה" הפגין חמאס יכולת פיקוד ושליטה בסד"כ גדול יחסית. הדבר אמור היה להפריך את הנחתו של שב"כ לפיה מתקפה כללית של חמאס אינה תרחיש ייחוס ריאלי, או לכל הפחות לערער אותה משמעותית עד כדי בחינה מחודשת.

[לצפייה בסרטון התרגיל שפרסם חמאס חודש לפני מתקפת ה-7 באוקטובר ראו

דו"ח ממר"י מתאריך ה-13 בספטמבר: <https://www.memri.org/tv/joint-military-drill-palestinian-faction-gaza-simulate-rocket-attacks-israel-takeover-outpost>

הדפ"א שהציג חמאס כחודש לפני המתקפה: פשיטה כללית על מוצבים למטרות חטיפה בחסות ירי רקטי מאסיבי

ירי רקטי

פריצה למתחם צבאי של צה"ל

פשיטה באמצעות טנדרים

פשיטת קומנדו מהים

ריתוק החיילים במוצבים באמצעות ירי צלפים

השמדת רק"ם צה"לי וחטיפת הלוחמים

פריצה למגורי החיילים והריגתם

מחבלים לבושים במדים ומצנפות בדומה לחיילי צה"ל

חטיפת גופות חיילים

הנפת דגל פלסטיין מעל הבסיס שנכבש

הצלחת חמאס בהונאת קהיליית המודיעין הישראלית - לרבות שב"כ

לא זו בלבד שסוגיית תחומי האחריות להתרעה לא נפתרו וחמאס נתפס בעיני שב"כ כמי שאינו מסוגל להוציא לפועל פשיטה צבאית בסד"כ רחב, חמאס אף הצליח להונות את שב"כ, אשר בדומה לאמ"ן, סבר כי אסטרטגיית חמאס הינה "להבעיר את איו"ש" בעוד בעזה יישמר השקט^{xxii}.

שב"כ אף היה שותף לדעה הרווחת בקהיליית המודיעין הישראלית לפיה חמאס הוכה קשות במבצע "שומר החומות". בהצהרה משותפת של ראש הממשלה נתניהו, שר הביטחון גנץ, הרמטכ"ל כוכבי וראש השב"כ נדב ארגמן בסיכום מבצע שומר החומות, אמר ארגמן:

"המבצע הזה לא דומה למבצעים קודמים מבחינת המכה שקיבל ארגון החמאס. המבצע הזה יכול להיות מבצע משנה מציאות... כללי המשחק השתנו, ומה שהיה לא יהיה. חמאס של לפני המבצע הנוכחי לא דומה לחמאס של היום שאחרי"^{xxiii}.

בחודש אוקטובר 2022, נכח ראש השב"כ רונן בר בדיון של פורום המטכ"ל לסיכום מבצע "עלות השחר", בו הצהיר הרמטכ"ל כוכבי כי לתוצאות סבב הלחימה בין ישראל לבין הג'האד האסלאמי הייתה השפעה מרתיעה באופן משמעותי אשר הקרינה "עצמה אזורית" כלפי כלל אויביה של מדינת ישראל^{xxiv}.

לאחר מתקפת ה-7 באוקטובר טען בר "מעולם לא אמרתי שחמאס מורתע". במידה ואכן כך הדבר, יש לשאול האם הערכתו זו של בר - לפיה חמאס אינו מורתע מישראל (בניגוד לדבריו של כוכבי) - הועלתה באותו דיון בפורום מטכ"ל באוקטובר 2022^{xxv}, או שמא העדיף בר לשתוק.

תפקודו של שב"כ בראי החוק: "ייעוד השירות ותפקידיו":

לשון החוק:

חוק השב"כ ("חוק שירות הבטחון הכללי", תשס"ב 2002), סעיף 7, מגדיר את "ייעוד השירות ותפקידיו"^{xxvi}:

7(א) "השירות מופקד על שמירת ביטחון המדינה, סדרי המשטר הדמוקרטי ומוסדותיו, מפני איומי טרור, חבלה, חתרנות, ריגול וחשיפת סודות מדינה, וכן יפעל השירות לשמירה ולקידום של אינטרסים ממלכתיים חיוניים אחרים לביטחון הלאומי של המדינה, והכל כפי שתקבע הממשלה ובכפוף לכל דין.

(ב) לענין סעיף קטן (א), ימלא השירות תפקידים אלה:

1. סיכול ומניעה של פעילות בלתי חוקית שמטרתה לפגוע בביטחון המדינה, בסדרי המשטר הדמוקרטי או במוסדותיו;

2. אבטחת אנשים, מידע ומקומות, שקבעה הממשלה;

3. קביעת הוראות בדבר סיווג ביטחוני לתפקידים ולמשרות בשירות הציבורי ובגופים אחרים, כפי שקבעה הממשלה, למעט לנבחרי ציבור ולשופטים, וכן קביעה של

התאמה ביטחונית של אדם לתפקיד או למשרה שסווגו בסיווג ביטחוני, לרבות על ידי שימוש בבדיקות פוליגרף, והכל כפי שייקבע בכללים; בפסקה זו, "שופטים" – מי שבידם סמכות שפיטה לפי חוק-יסוד: השפיטה, למעט מועמדים לשפיטה ולמעט שופט צבאי לפי חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955;

4. קביעת נוהלי אבטחה לגופים שקבעה הממשלה;

5. קיום מחקר מודיעין ומתן ייעוץ והערכת מצב לממשלה ולגופים אחרים שקבעה הממשלה;

6. פעילות בתחום אחר שקבעה הממשלה, באישור ועדת הכנסת לעניני השירות, שנועדה לשמור ולקדם אינטרסים ממלכתיים חיוניים לביטחון הלאומי של המדינה;

7. איסוף וקבלת מידע לשמירה ולקידום הענינים המפורטים בסעיף זה".

תמיכת שב"כ (ומערכת הביטחון כולה) בהכנסת הכסף הקטרי לעזה

שבשליטת חמאס, והפרת חוק המאבק בטרור לשנת התשע"ו 2016

מצדו של שב"כ

קריאת סעיף 7 לחוק ("ייעוד השירות ותפקידיו") מעלה כי השירות נכשל בכל ההיבטים של סעיף זה. כשלוננו של שב"כ נובע מאי-זיהוי, או אולי התעלמות, מהאיום שמהווה קטר על מדינת ישראל. במובן זה, לא זו בלבד ששב"כ לא ביצע את תפקידו ב"סיכול ומניעה של פעילות בלתי חוקית שמטרתה לפגוע בביטחון המדינה" (סעיף קטן 1 בחוק), השירות אף תרם תרומה משמעותית לפגיעה אקטיבית וחמורה בביטחון המדינה, על ידי תמיכת השירות בהכנסת הכסף הקטרי לרצועת עזה.

תחקיר פנימי שערך שב"כ לגבי כשלוננו במתן התרעה למתקפת ה-7 באוקטובר, מציין את "הזרמת כספים קטרים והעברתם לזרוע הצבאית להתעצמות" כאחד מגורמי היסוד של המחדל. בעיקרי התחקיר הפנימי של שב"כ נכתב^{xxvii}:

"החל מיולי 2018 ועד ל"שומר החומות" במאי 2021 התקיימה אל מול הרצועה מדיניות שהובילה למציאות "הסדרית" שעיקרה, מדיניות המכוונת לריסון של החמאס, בתמורה להסכמה של ישראל לסדרה של צעדים אזרחיים וכלכליים. הכוונה בעיקר להעברת כספי סיוע קטרי לטובת תשלום במזומן של משכורות פקידי חמאס, העברת כסף מזומן למשפחות בהיקפים רחבים ואספקת דלק לחשמל..."

באמצע שנת 2025, כמה ימים לפני סיום כהונתו, טען ראש השב"כ היוצא רונן בר כי השב"כ התנגד מזה שנים להעברת הכספים הקטריים לעזה שבשליטת חמאס:

"לאורך השנים התנגד שב"כ להעברת כספים מקטר לרצועת עזה. לאחר שהדרג המדיני אפשר זאת, השב"כ המליץ על מנגנונים להפחתת הסיכון והציע חלופות להעברת כספים. שב"כ עדכן במספר רב של הזדמנויות ולאורך שנים את מקבלי ההחלטות בדרג המדיני ובמערכת הביטחון כי הכספים הקטריים, אשר נועדו לכאורה לצרכים שוטפים ולשיקום, מחזקים את החמאס ומוצאים דרכם למימון פעולות צבאיות"^{xxviii}.

לטענת השב"כ, התנגדות זו להעברת הכספים הקטריים לעזה שבשליטת חמאס באה לידי ביטוי הן בזמן כהונתו של נדב ארגמן כראש השב"כ (2016-2021) והן בזמן כהונתו של רונן בר – אשר במהלכה התרחש מחדל ה-7 באוקטובר.

בכך, גלגל בר את האחריות להעברת הכסף הקטרי לפתחו של הדרג המדיני והעומד בראשו - רוה"מ בנימין נתניהו.

מבלי להוריד מאחריותו העליונה של ראש הממשלה למדיניות הכנסת הכסף הקטרי אשר אפשרה את מתקפת חמאס, יש לומר כי הצהרתו של בר על כך ששב"כ "התנגד" להעברת הכסף הקטרי לעזה שבשליטת חמאס ואף "התריע" מפני מדיניות זו, אינה אמת.

בחודש ינואר 2019 היה זה דווקא ראש הממשלה נתניהו אשר בלם את העברת הכסף הקטרי לעזה, בעקבות רצף אירועים אלימים בגבול הרצועה שבשיאם נפצע קצין

צה"ל מירי של מחבל במהלך התפרעות על הגדר^{xxix}. בניגוד לרוה"מ, בישיבת קבינט שנערכה ב-23.1.2019 תמכו כל נציגי מערכת הביטחון – השב"כ, המוסד, צה"ל ומל"ל - בהעברת הכסף הקטרי, למרות הפרובוקציה של חמאס בגבול עזה. כל גורמי הביטחון (ושב"כ בכללם) טענו כי מי שיזם את הפרובוקציה והירי היה הג'האד האסלאמי ולא חמאס, ולכן אין מניעה מלהמשיך בהעברת הכספים לעזה שבשליטת חמאס באמצעות הנציג הקטרי מחמד אל-עמאדי^{xxx}.

התמיכה של שב"כ בהכנסת הכסף הקטרי לעזה שבשליטת חמאס מעידה גם על כשל בתחום האיסוף והמחקר (סעיף קטן 5 לחוק). שב"כ החמיץ את מה שהיה ידוע לכל נהג מונית או סוחר ירקות בעולם הערבי: מהותה הג'האדיסטית של קטר ותמיכתה בטרור.

ברמה הסיכולית לא ידע שב"כ לעצור את העברת הכסף, וזאת למרות המידע הגלוי, המגוון והרב אשר הראה כי הכסף הקטרי משמש את חמאס לבניין כוחו למטרות טרור נגד ישראל.

שב"כ היה מחוייב לסרב לביצוע העברת הכספים לחמאס מתוקף חוק

המאבק בטרור תשע"ו – 2016

חוק המאבק בטרור (תשע"ו 2016) מגדיר אף הוא את סמכויותיו השונות של שב"כ והעומד בראשו בתחום המאבק בטרור. למשל, ההצהרה על ארגון כארגון טרור נעשית, על-פי רוב על סמך בקשה מנומקת בכתב של ראש השירות (סעיף 3ב' לחוק המאבק בטרור). החוק אף מפרט סמכויות שונות הנתונות בידי השירות בתחום מעצרים של חשודים בטרור ותנאי מעצרים אלו.

מעבר לכך, כפופים אנשי השב"כ - כמו כלל אזרחי מדינת ישראל - לסעיפים האוסרים על העמדת אמצעים או שירותים לארגון טרור (סעיפים 23, ו-25א, 26, 31 , 32 ו-33).^{xxxi}

לעניין מחוייבותם של אנשי שב"כ לסרב לפקודה בלתי-חוקית בעליל שעניינה העמדת כסף לארגון טרור, בולטים סעיפים 26 ו-33 לחוק:

סעיף 26: "אי מגיעת מעשה טרור"

"מי שהיה בידו מידע שעורר בו חשד ממשי כי עומדת להתבצע עבירה מסוג פשע שהיא מעשה טרור או כי נעברה עבירה כאמור וניתן עוד למנוע את תוצאותיה, כולן או חלקן, ולא פעל באופן סביר כדי למנוע את עשייתה, את השלמתה או את תוצאותיה, לפי העניין, דינו – מאסר שלוש שנים; לעניין סעיף זה, יראו את מי שמסר את המידע שברשותו לרשות ביטחון בהקדם האפשרי כמי שפעל באופן סביר".

סעיף 33:

"התבקש אדם לעשות פעולה ברכוש במהלך עסקיו או במילוי תפקידו, או בנסיבות שבהן היתה לו אפשרות של ממש לביצוע הפעולה, והיה לאותו אדם חשד סביר שמתקיים האמור בפסקה (1) או (2), או עשה אדם פעולה ברכוש, והיה לו במועד עשייתה או בתוך שישה חודשים מהמועד האמור, חשד סביר כאמור, ידווח על כך למשטרת ישראל, ולעניין זה די שיוכח כי היה לו חשד סביר שמתקיים האמור בפסקה (1) או (2) אף אם לא יוכח איזה מהם–

(1) הרכוש הוא רכוש של ארגון טרור או שהוא תמורתו הישירה או הרווח הישיר של רכוש כאמור;

(2) יש בפעולה כדי לקדם או לממן ביצוע של עבירת טרור חמורה, לסייע לביצוע עבירת טרור חמורה או לתגמל בעבור ביצוע של עבירה כאמור".

מסעיפים אלו עולה כי העמדת כספים לעזה שבשליטת חמאס הינה עבירה פלילית וביטחונית חמורה, וככל שראשי השב"כ היו סבורים שמדיניות הכסף הקטרי אכן מהווה סיכון למדינת ישראל כפי שטען בר, היה עליהם לסרב לבצע את מדיניות

הממשלה או להתפטר מתפקידם, תוך שהם עושים כל שביכולתם לעצור את העברת הכספים.

ניסיונותיו של שב"כ לגלגל את האחריות כולה לפתחו של הדרג המדיני מתעלמת מהעובדה שאנשי שב"כ היו מחוייבים לסרב לפקודה הבלתי-חוקית בעליל להעביר כספים לעזה שבשליטת חמאס, שאיפשרה את רציחתם של 1,200 ישראלים^{xxxii}.

הזלזול בכוחה של אידיאולוגיית חמאס: דירקטיבת ההכלה וההשקעה הכלכלית

כשלוש שב"כ ב"קיום מחקר מודיעין ומתן ייעוץ והערכת מצב לממשלה ולגופים אחרים" (סעיף קטן 5 לחוק השב"כ להלן) בא לידי ביטוי גם בבורות ובזלזול המוחלט שהפגין ראש השב"כ, רונן בר, בנוגע למימד האידיאולוגי של חמאס בעזה. במסמך דירקטיבת שב"כ לשנת 2022 המליץ רונן בר על "הכלת רצועת עזה בשיקום מדורג", וכן על "ייצוב כלכלי" ברצועה אשר אמור היה "לכרסם בכוחו של חמאס". בדירקטיבה זו ממליץ בר על "השקעה כלכלית" ברצועה למטרת "ייצוב הזירות". כמו כן, בדיון שנערך יומיים לפני מתקפת ה-7 באוקטובר הציע בר אישור הקלות הומניטריות כמחווה של 'רצון טוב', והגדלת כמות הפועלים הפלסטיניים העובדים בישראל ב-1500^{xxxiii}.

הצעתו של בר בנוגע הכנסת הפועלים ניתנה על אף דו"חות שהצביעו על "עלייה ניכרת" במעורבותם של בעלי היתרים אלו בעבירות ביטחון (בעניין זה ראו סקירת מחלקת המחקר של הכנסת מחודש יוני 2023 בנושא "נתונים על פלסטינים עם היתר כניסה ושב"חים שנעצרו בגין עבירות טרור וביטחון")^{xxxiv}.

בשב"כ, כמו באמ"ן, כשלו באי-הכרה במציאות בסיסית מהותית: 1500 שנות אסלאם ג'האדיסטי ואימפריאלי, אשר הצליח להתפשט ממרכז חצי-האי ערב לגבולות סין

במזרח וגבולות צרפת במערב - אינן למכירה. בלתי אפשרי לגרום למאמינים פנאטיים של דת עתיקה למכור את אמונתם תמורת בצע כסף והיתרי עבודה.

ביטוי לכשל מחשבתי זה ניתן היה לראות בדברים שאמר בר בכנס המכון למדיניות נגד טרור באוניברסיטת רייכמן שנערך בחודש ספטמבר 2022:

"... סינוואר יצטרך להבין שהחלוקה ל"דאר אל-אסלאם" ו-"דאר אל חרב" לא תופסת יותר. מנגד, הציבור העזתי קיבל טעימה של דו-קיום דרך היתרי העבודה שהכניסו פועלים מעזה לישראל מידי יום, והצליח להכיר את הישראלי לראשונה מאז 2001 שלא דרך "אל-ג'זירה" או דרך הכוונת. זה הציבור שיצטרך ללחוץ על סינוואר לבחור בדרך הנכונה".

ראש השב"כ רונן בר מחייב את מנהיג חמאס לרפורמה בעקרון הג'האד באסלאם מעל במת המכון למדיניות נגד טרור באוניברסיטת רייכמן בהרצליה, ספטמבר 2022

קשה להפריז ביהירות וביומרנות הנשקפים מדבריו האבסורדיים של ראש שירות ביטחון של מדינה יהודית-חילונית שחמאס רואה בה אויב, המחייב, כביכול, את מנהיג חמאס לרפורמה אסלאמית יסודית וגורפת המבטלת את עקרון הג'האד נגד הכופרים -

שהינו בהגדרתו האסלאמית "שיא השיאים של האסלאם" ("ד'רוות סנאם אל אסלאם" *ذروة سنام الإسلام*) - וזאת מעל במה של קמפוס אקדמי-בטחוני בהרצליה^{xxxv}.

לא ברור אם בר הבין את עומק התלישות של דבריו ואם אכן האמין כי הוא זה שיצליח, באמצעות מדיניות של מתן היתרי עבודה בישראל לתושבי עזה, לשנות את עקרונות האסלאם ואת מחויבות החמאס לעקרונות אלו.

מדבריו של בר אף עולה כי הוא סבר שביכולתו להגדיר מהי "הדרך הנכונה" עבור אנשי החמאס, הדבקים בדרך הג'האד והשהאדה (מות קדושים) כתוצאה מאינדוקטרינציה אינטנסיבית שעברו תחת כל מערכות שלטון חמאס משך קרוב לשני עשורים.

יתרה מזו, מבחינתו של בר (ורבים אחרים במערכת הביטחון), העסקתם של עזתים בתחומי ישראל העידה על זניחה של אידיאולוגיית חמאס - אידיאולוגיה דתית פנאטית הדוגלת בהשמדת ישראל והיהודים החיים בה – מצדם של אותם בעלי היתרי עבודה.

נראה כי בר - שרקעו האישי והאקדמי וכן דרכו בשב"כ מעידים על היכרות מצומצמת ושטחית למדי עם האידיאולוגיה של חמאס ושל ארגוני טרור אחרים - לא העלה על דעתו את אפשרות בה עזתיים העובדים בישראל ימשיכו לתמוך באידיאולוגיית חמאס מתוך דבקות ונכונות להקרבת חייהם^{xxxvi}.

במציאות, העבודה בישראל לא השפיעה כלל על מחויבותם של רבים מתושבי עזה לאידיאולוגיית חמאס, כפי שהסתבר לבר ולחבריו בשירות רק בבוקר ה-7 באוקטובר. בהקשר זה יצויין, כי בניגוד לתקופת השואה באירופה – בה נמצאו חסידי אומות עולם לא מעטים שהחביאו יהודים בבתייהם תוך סיכון עצמי (לעתים במחיר חייהם) - ברצועת עזה כולה לא נמצא אפילו חסיד אומות עולם אחד ב-7 באוקטובר ולאחריו. דבריו של בר בכנס ICT, אשר שיקפו את תפיסתו כלפי החמאס והטרור האסלאמיסטי בכלל, היו מנותקים לחלוטין מן המציאות. **ראשית**, התפיסה לפיה ניתן להביא לשינוי

עמוק באידיאולוגיה דתית קנאית באמצעות תמריצים שטחיים כגון בצע כסף והיתרי עבודה, הינה חסרת שחר. **שנית**, התפיסה לפיה ישראל היא זו הקובעת למנהיגי חמאס ולתושבי עזה מהי "הדרך הנכונה" (דרך שפירושה זניחת כל אמונותיהם), משקפת את רמת הבורות של העומד בראש השב"כ. **שלישית**, עבודת פועלים תושבי עזה בישראל איננה ביטוי ל"דו-קיום". "הכרת הישראלי" דרך עבודה בישראל איננה מבטלת את "הכרת הישראלי דרך אל-ג'זירה או דרך הכוונת".

השפעתה של האינדוקטרינציה היום-יומית בכל אמצעי ההשפעה השלטוניים מצד כל גורמי ממשל החמאס בעזה, לרבות מערכות התקשורת, החינוך, הכלכלה והבריאות, המטיפים מזה שנים לאידיאולוגיית חמאס ואשר הפכו את אוכלוסיית עזה לאוכלוסייה מגויסת, גוברת על השפעתם של תמריצים כגון היתרי עבודה וכספים למיניהם שהציעה ישראל.

לבסוף, התפיסה לפיה ביכולתם של תושבי עזה "ללחוץ על סינוואר לבחור בדרך הנכונה" מביעה חוסר הבנה בסיסי של ראש השב"כ בר בנוגע לדינמיקה השלטונית ברצועה, שהינה דיקטטורה במלוא מרכיביה. לציבור העזתי - הנשלט לחלוטין על ידי חמאס בכל המימדים האנושיים - אין כוח ממשי להשפיע על קבלת ההחלטות של חמאס.

הערכת חסר של יכולות האויב באיסוף מודיעין אנושי

חומרים שפורסמו בתקשורת מעידים כי שב"כ נכשל ביצוע תפקידו ב"שמירת ביטחון המדינה מפני איומי...ריגול וחשיפת סודות מדינה" (**סעיף 7(א) בחוק**). מיד לאחר מתקפת ה-7 באוקטובר, התחוויר למערכת הביטחון כי המודיעין שהיה בידי מחבלי הנוח'בה היה חריג באיכותו. בידי מחבלי הנוח'בה הראשונים שפשטו על יישובי הנגב המערבי (מחבלי "הגל הראשון") היה מודיעין ממוקד לגבי פרצות וחולשות בחלק מהיישובים, מידע על נהלי ההקפצה של כיתות הכוננות ושל יחידות צבאיות, וכן מידע אודות שגרת הפעילות ביישובים. לפי עדויות שפורסמו בתקשורת, המחבלים ידעו

היכן מתגוררים הרבש"צים ביישובים, היכן נמצאת הנשקייה ואפילו באלו חצרות בתים יש כלבים. כל אלו הצביעו על כך שהמידע הושג באמצעות ריגול ואיסוף מודיעין בשטח, על ידי פעילי חמאס.

לאחר זמן התברר, כי בין מחבלי הנוח'בה שפשטו על היישובים והשתתפו בטבח היו גם כאלו בעלי אישורי עבודה בישראל. למשל, שני פועלים עזתיים שנהגו לעבוד בכפר עזה נראו בסרטון כשהם טובחים בתושבי הקיבוץ בו הועסקו^{xxxvii}.

בתאריך ה-2 לנובמבר 2023, ציטט העיתונאי אלמוג בוקר מערוץ 13 את דבריו של "בכיר במערכת הביטחון" בנוגע להשערות לפיהן אותו מודיעין מזויק שהיה ברשות מחבלי הנוח'בה נאסף על ידי פועלים מעזה שהועסקו ביישובי העוטף. כך דבריו של בוקר על סמך אותו בכיר ביטחוני:

"...לפחות כמה מחבלים שחוסלו במהלך הפריצה באותה שבת, היו עם אישורי עבודה בישראל... כלומר כאלה שעבדו כאן במשך חודשים ארוכים. לא מדובר במחבלים שבאו לגנוב אלא כאלו שבאו לרצוח [מחבלי הגל הראשון]. אומר לנו גורם ביטחוני בכיר "היו כאלו שלא באו לעבוד כאן, אלא ללמוד את השטח ולאסוף מודיעין עד אותו יום, וכשהם נכנסו הם נכנסו כדי לחסל"^{xxxviii}.

יצויין כי כשנה לאחר המתקפה, פרסם שב"כ כי בוצע תחקור של כ-3000 פועלים, אשר בעקבותיו הצליח שב"כ לקבוע, כביכול, כי "אין חשד לאיסוף מודיעין [מצד הפועלים] והעברתו לחמאס"^{xxxix}.

על סמך המידע שהוצג לעיל, הוכח כי בין המחבלים שהשתתפו במתקפת ה-7 באוקטובר היו גם בעלי אישורי עבודה בישראל. סרטונים שפורסמו על ידי מכון ממר"י לאורך שנים המחישו את גיוסה של כלל האוכלוסייה העזתית לאידיאולוגיית חמאס באמצעות תהליך אינדוקטרינציה לו היו שותפים כל מערכי שלטון החמאס בעזה, בדגש על מערכות החינוך ואמצעי התקשורת^{xl}. לאור זאת, ניתן להעריך כי קביעתו של שב"כ - לפיה נשללה האפשרות שפועלים עזתיים שנכנסו לעבודה

בישראל מידי יום לפני ה-7 באוקטובר העבירו מידע מודיעיני לחמאס - אינה קביעה סבירה.

הכנסת הפועלים מעזה ליישובי העוטף נעשתה בתמיכה ובעידוד שב"כ ומי שעמד בראשו באותה העת - רונן בר - מתוך ההנחה חסרת השחר לפיה די בכוחם של היתרים אלו לבטל את "ההפרדה בין דאר אל-אסלאם ודאר אל-חרב" בעיניהם של תושבי עזה שבשליטת חמאס.

כחודש לפני המתקפה המליצה מערכת הביטחון - תחת לחץ איומי חמאס בהתפרעויות על הגדר - להוסיף עוד כ-1500 היתרי עבודה בישראל לתושבי עזה, נוסף על 17,500 בעלי ההיתרים שכבר נכנסו לעבודה בישראל מדי בוקר. יצויין עוד כי בסוף חודש ספטמבר 2023, ימים ספורים בלבד לפני המתקפה, דרש סנוואר - בנוסף להגדלת המענק הקטרי - גם את הגדלת מספר היתרי העבודה ל-20,000.^{xli} לסיכום, הנחת העבודה של שב"כ, לפיה "תושבי עזה קיבלו טעימה של דו קיום" וכי כעת הם בשלים "ללחוץ על סינוואר לבחור בדרך הנכונה", לא זו בלבד שהייתה מופרכת מבחינה רעיונית אלא גם הייתה חסרת כל בסיס מודיעיני.

החזירה הקטרית ללשכת ראש הממשלה נתניהו

סעיפים קטנים 3,2 ו-4 לסעיף 7 של חוק השב"כ עוסקים, בין השאר, באבטחת מידע ובביצוע בדיקות סיווג ביטחוני ובדיקות התאמה לבעלי תפקידים בסביבת רוח"מ. נכון לכתיבת שורות אלו חוקרת המשטרה את פרשת קשרי עובדים בסביבת רוח"מ (אשר לפי החשדות לא עברו בדיקות סיווג ראויות כנדרש בחוק) לאמירות הטרור קטר^{xlii}.

יצויין כי כל עוד לא הורשע איש בפרשיות אלו, עומדת לחשודים חזקת החפות.

במרכזה של הפרשייה עומד החשד כי גורמים מקורבים מאוד לראש הממשלה נתניהו (יונתן אוריד - יועץ רוח"מ, ישראל (שרוליק) אינהורן - יועץ חיצוני אשר נשכר

לאחר ה-7 באוקטובר למטרות הסברה, ואלי פלדשטיין - אשר שימש כדובר צבאי של רוח"מ), ניהלו קמפיין השפעה תקשורתי וציבורי בשירות קטר, מדינה עוינת שהינה פטרוניתם של ארגוני טרור אסלאמיים שונים ובהם גם חמאס - לשיפור תדמיתה בעיני הציבור הישראלי תמורת בצע כסף. כל זאת בעת שישראל נמצאת בשיאה של המלחמה מול חמאס^{xliv}.

היות שנושאים אלו עדיין בחקירה ורוב המידע בעניינם נמצא תחת צו איסור פרסום, רוב המידע שפורסם עד כה בנושא זה טרם קיבל אישור רשמי^{xliv}.

לפי מידע שפרסמה התנועה לחופש המידע, לפחות אחד החשודים - אלי פלדשטיין - אשר חשוד גם בהדלפת חומרים מסווגים, הועסק במסגרת משרד ראש הממשלה^{xliv}. מעבר לקידום מסרים קטריים, פלדשטיין נחשד כי הדליף לעיתון ה"בילד" הגרמני מסמך מסווג שהגיע לידי מגורם מתוך אמ"ן.

יצויין כי שב"כ עצמו סבור כי פעולותיו של פלדשטיין בפרשת הדלפת המסמכים היו "עלולות" לפגוע הן בהשגת מטרות המלחמה והן בפעילות האופרטיבית של צה"ל ושב"כ, ברצועת עזה ומול ארגון הטרור החמאס, בהקשרים נוספים^{xlvi}.

פרקליטות המדינה טוענת כי פלדשטיין מעולם לא קיבל סיווג ביטחוני לצורך עבודתו כדובר במשרד רוח"מ^{xlvi}.

בפרשייה זו, כשל שב"כ בזיהוי העובדות הבאות, או לחלופין בהתעלמות מהן:

- יועצי רוח"מ עובדים או עבדו בעבר בניהול קמפינים עבור מדינה זרה
- מדינה זו היא מדינה עוינת התומכת בחמאס
- זאת, בזמן שמדינת ישראל נמצאת במלחמה עם חמאס
- חלק מהמעורבים מעולם לא קיבלו סיווג ביטחוני לתפקיד בו הועסקו

היעדר תרחיש הייחוס למתקפה כוללת של חמאס

על-פי סעיף קטן 5 בסעיף 7 לחוק השב"כ חובתו של השב"כ לקיים "מחקר מודיעין ומתן ייעוץ והערכת מצב לממשלה ולגופים אחרים". שב"כ כשל בתפקידו זה כאשר לא העריך נכונה את יכולתו של חמאס להוציא לפועל מתקפה קרקעית כוללת על ישראל - וזאת למרות שהיה מודע לתכנית חמאס למתקפה כוללת כבר משנת 2018 (התכנית שהגיעה לידיעת המודיעין הישראלי וכונתה באמ"ן "חומת יריחו").

תרחיש הייחוס אשר עלה מתכנית החמאס נדחה על ידי שב"כ כבלתי ריאלי, בעוד תרחיש הייחוס החמור ביותר אליו התכונן שב"כ היה אפשרות של פשיטה נקודתית למטרות הרג וחיטוף במספר מצומצם של יישובים על ידי כוח מחבלים קטן יחסית^{xlvi}. כדי להתמודד עם סכנה זו ברגע האחרון, הוקפץ צוות התערבות טקטי משולב הכולל קומץ לוחמים מיומנים מהיחידה המבצעית של שב"כ ומהימ"מ לגבול עזה בלילה שבין ה-6 ל-7 באוקטובר בשעה 2:00 לפנות בוקר. פעולה זו מעידה על תפיסת שב"כ את סדר גודלו של האיום בליל ה-7 באוקטובר: פשיטה נקודתית של מספר קטן של חוליות מחבלים על מספר קטן של יישובים^{xlix}.

מתוך תקציר תחקיר השב"כ: תכנית חמאס למתקפה רחבת היקף לא הוגדרה כריאלית!

המחדל הנורא מכל: מדוע לא הזהיר שב"כ את הלוחמים בכל המוצבים?

בהמלצות משרד מבקר המדינה בנוגע לאיום המנהרות נקבע כי "על אמ"ן ועל שאר גופי המודיעין לעשות את מרב המאמצים להביא לכך כי בידי החטיבות הלוחמות

יימצא המידע המודיעיני הרב והעדכני ביותר שניתן לספק להם על האיומים הקיימים בגזרתם. "המלצה זו כוללת גם את שב"כ ("שאר גופי המודיעין").

בלילה שבין ה-6 ל-7 באוקטובר, עם הצטברות הסימנים המעידים ל"פשיטה נקודתית" של חמאס, הקפיץ שב"כ צוות התערבות טקטי לאזור גבול עזה כבר בשעה 2:00 לפנות בוקר^{li}. לפיכך, בשלב זה כבר גמלה ההכרה בשב"כ כי חמאס עומד לבצע פעולה התקפית כלשהי, בטווח הזמן המידי, כאשר לא ברור איזה יעד ישראלי בגזרת העוטף (מוצב, כוח צבאי או יישוב אזרחי) מתכוון חמאס לתקוף.

בנסיבות אלו של אי-וודאות באשר ליעד הספציפי שעומד להיות מותקף בטווח הזמן המידי, ועל יסוד הבנתו של שב"כ כי מתקפה כלשהי - גם אם מצומצמת - עומדת להתרחש בטווח הזמן המידי, היה על שב"כ ליידע את כל הלוחמים בגזרה - חיילים וכיתות כוננות כאחת - במידע המתפרץ.

אלא ששב"כ לא הוריד את ההתרעה ללוחמים במוצבים, שהופתעו לחלוטין מהמתקפה; בחלק מהמוצבים הבינו החיילים שהם תחת מתקפה רק כאשר מחבלי הנוח'בה פרצו למגוריהם והרגו אותם במיטותיהם^{lii}.

קשה להפריז בחומרתו של מחדל זה של שב"כ, וייתכן שהוא המחדל המשמעותי ביותר מכל מחדלי השירות שנסקרו עד כה. למחדל זה אין שום הסבר או הצדקה

מתקבלים על הדעת. אילו היו הלוחמים במוצבים מודעים לאפשרות להתקפה והייתה ניתנת להם האפשרות להכין את עצמם - ולו בצורה בסיסית ביותר - להדיפת מתקפת מוצב אפשרית, היו תוצאות מתקפת החמאס והיקף הטבח ביישובי העוטף מצומצמים משמעותית.

בניסיון לספק הצדקה למחדל אי-הורדת ההתרעה על אפשרות למתקפה לכוחות בשטח, הועלו על ידי מערכת הביטחון שני טיעונים:

א. **החשש מפני "מיסקלקולציה"**, כלומר, החשש מפני הסלמה מצדו של חמאס בשל פרשנות מוטעה מצדו להעלאת הכוננות במוצבי צה"ל בגזרה, כאילו צה"ל הוא זה המתכוון להתקיף את חמאס - ויזימת מתקפה מצד חמאס בשל פרשנות מוטעה זו, למרות שלא הייתה לו כוונה לתקוף מלכתחילה^{liii}.

ב. **החשש מפני שריפת מקורות:** במקרה הזה, טענו במערכת הביטחון כי היה חשש שחמאס יראה את תגובת כוחות צה"ל להכנותיו למתקפה, יבין שתכניתו למתקפה נחשפה, ובתגובה יבצע בדיקה פנימית בכדי לחשוף את המקורות האנושיים שהעבירו את המידע על ההכנות מתוך עזה^{liv}.

שני טיעונים אלו יופרכו להלן:

הפרכת טיעון החשש מפני מיסקלקולציה

א. ניתן היה להוריד את ההתרעה על אפשרות למתקפת חמאס בטווח המידי לכוחות בשטח, עם פקודה מפורשת להיערכות ונוהל קרב **בחתומה נמוכה**.

ב. לצה"ל ולשב"כ היו קשרים ישירים עם המודיעין המצרי, עם גורמים קטריים בתיווך המוסד, וכן עם גורמים בחמאס במעברי הגבול. ככל שהיה "חשש למיסקלקולציה", ניתן היה להעביר מסר לחמאס שמהותו "איננו מתכוונים לתקוף, אנו נערכים להגנה עצמית מפני מתקפה שלכם".

ג. כאשר קיימת סכנה לאזרחים חסרי מגן – סכנה שהתממשה בשיא אכזריותה בעוטף עזה בהירצחם של 1200 ישראלים - אסור לגורמי הביטחון להתחשב כלל בשיקולי "מיסקלקולציה" בסגנון "מה עלול לחשוב הצד השני". שיקולים אלו הינם משניים, ואין להם מקום בסדר העדיפויות ובתהליך קבלת ההחלטות **במצב של סכנת חיים בטווח הזמן המידי**.

ד. משמעותה של תיאוריית "החשש ממיסקלקולציה" הוא שבמצב בו נצפית היערכות אויב למתקפה, אין להגיב אפילו בצורה הגנתית. זהו טיעון אבסורדי אשר למעשה מונע פעולה הדרושה להגנה עצמית.

הפרכת טיעון "החשש לשריפת מקורות"^{lv}.

משמעות טיעון זה היא ששב"כ העדיף את השמירה על חייהם של מקורות אנושיים שהופעלו על ידו ברצועת עזה (אשר הפעלתם מגובה בדרך כלל בתכנית מילוט מוכנה מראש לעת הצורך) על פני חייהם של אזרחים חסרי מגן, אשר לשם הגנה עליהם מגוייס ומופעל המקור לכתחילה. מדובר בשיבוש מוחלט בשיקול הדעת, בהבנת תפקידו של שב"כ ובתהליך קבלת ההחלטות בקרב ראשי מערכת הביטחון.

ⁱ <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3413661,00.html>

ⁱⁱ <https://www.haaretz.co.il/blogs/yossimelman/2025-03-12/ty-article-magazine/00000195-843f-d0f8-a1f7-9cffd07a0000>

ⁱⁱⁱ <https://www.makorishon.co.il/nrg/online/1/ART2/660/686.html>

^{iv} ראו עמ' 13 בדו"ח המבקר:

<https://library.mevaker.gov.il/sites/DigitalLibrary/Documents/special/2017-TzukEitan-Feb2017/2017-TzukEitan-200-Minharot.pdf>

^v <https://library.mevaker.gov.il/sites/DigitalLibrary/Documents/special/2017-TzukEitan-Feb2017/2017-TzukEitan-200-Minharot.pdf>

^{vi} <https://library.mevaker.gov.il/sites/DigitalLibrary/Documents/special/2017-TzukEitan-Feb2017/2017-TzukEitan-200-Minharot.pdf>

^{vii} בנוגע לניסיונות להסדיר את חלוקת האחריות המודיעינית בין גופי קהיליית המודיעין הישראלית ראו עמ' 34-46 במחקרם של גרנית ואבן "קהיליית המודיעין הישראלית - לאן?" <https://www.inss.org.il/he/wp-content/uploads/sites/2/2017/02/FILE1237362207.pdf>

^{viii} https://www.nevo.co.il/law_html/law00/5051.htm

^{ix} <https://www.inss.org.il/he/wp-content/uploads/sites/2/2022/12/f-2371344733.pdf>

^x גם שב"כ מודה בתחקירו כי המציאות ברצועת עזה ומנגנוני הגילוי של היריב "הציבו משוכה גבוהה מאוד" לגיוס והפעלה של מקורות אנושיים ברצועה. <https://img.haarets.co.il/bs/00000195-621b-d593-a1b5-ee9b1e6e0000/bd/7f/ff144bea4e43b64f4f1ce80cabd1/%D7%A2%D7%99%D7%A7%D7%A8%D7%99-%D7%AA%D7%97%D7%A7%D7%99%D7%A8-%D7%A9%D7%91%D7%9B-%D7%A2%D7%9C-7-10.pdf>

^{xi} <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5636387,00.html>

^{xii} <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5545325,00.html>

^{xiii} חלק מהמידע לקוח מתחקיר "אל-ג'זירה": <https://www.youtube.com/watch?v=EKF17t77ROI>

^{xiv} <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5545325,00.html>

^{xv} <https://www.ynet.co.il/news/article/skbucpemt>

^{xvi} <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4765199,00.html>

^{xvii} <https://www.mako.co.il/news-military/036814c74a0e1910/Article-b9b480d557ca391026.htm>

^{xviii} <https://www.shabak.gov.il/media/mqmbkqsv/%D7%A1%D7%99%D7%9B%D7%95%D7%9D-%D7%A9%D7%A0%D7%94-2022.pdf>

^{xix} <https://www.shabak.gov.il/reports/>

^{xx} <https://www.shabak.gov.il/media/fs1dc4jv/082023.pdf>

^{xxi} https://www.mako.co.il/news-military/2025_q1/Article-a66f201a8026591027.htm

^{xxii} <https://img.haarets.co.il/bs/00000195-621b-d593-a1b5-ee9b1e6e0000/bd/7f/ff144bea4e43b64f4f1ce80cabd1/%D7%A2%D7%99%D7%A7%D7%A8%D7%99-%D7%AA%D7%97%D7%A7%D7%99%D7%A8-%D7%A9%D7%91%D7%9B-%D7%A2%D7%9C-7-10.pdf>

כמו כן, ראו דבריו של ראש השב"כ נדב ארגמן, המופיעים בסרטון המופיע באתר The710files.

^{xxiii} <https://www.youtube.com/watch?v=YOhhV8KI3FY>

^{xxiv} <https://www.idf.il/%D7%90%D7%AA%D7%A8%D7%99-%D7%99%D7%97%D7%99%D7%93%D7%95%D7%AA/%D7%90%D7%92%D7%A3-%D7%94%D7%9E%D7%91%D7%A6%D7%A2%D7%99%D7%9D/%D7%9B%D7%9C-%D7%94%D7%9B%D7%AA%D7%91%D7%95%D7%AA/2022/%D7%A1%D7%99%D7%9B%D7%95%D7%9D-%D7%A2%D7%9C%D7%95%D7%AA-%D7%94%D7%A9%D7%97%D7%A8-%D7%A4%D7%95%D7%A8%D7%95%D7%9D-%D7%9E%D7%98%D7%9B%D7%9C->

[%D7%A8%D7%9E%D7%98%D7%9B%D7%9C-%D7%9E%D7%91%D7%A6%D7%A2-%D7%90%D7%92%D7%A3-%D7%94%D7%9E%D7%91%D7%A6%D7%A2%D7%99%D7%9D/](#)

xxv <https://www.ynet.co.il/news/article/hjzkjneikg>
<https://www.i24news.tv/he/news/israel-at-war/artc-35243c61>

xxvi https://www.nevo.co.il/law_html/law00/5051.htm

xxvii <https://img.haarets.co.il/bs/00000195-621b-d593-a1b5-ee9b1e6e0000/bd/7f/ff144bea4e43b64f4f1ce80cabd1/%D7%A2%D7%99%D7%A7%D7%A8%D7%99-%D7%AA%D7%97%D7%A7%D7%99%D7%A8-%D7%A9%D7%91%D7%9B-%D7%A2%D7%9C-7-10.pdf>

xxviii <https://www.ynet.co.il/news/article/yokra14404784>

xxix <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5451206,00.html>

xxx <https://www.ynet.co.il/news/article/hj0oxoni1e>
<https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5451924,00.html>

xxxi https://www.nevo.co.il/law_html/law00/141771.htm

xxxii https://www.nevo.co.il/law_html/law00/141771.htm

xxxiii <https://www.israelhayom.co.il/news/defense/article/17615842>

xxxiv ראו סקירת מחלקת המחקר של הכנסת מחודש יוני 2023, בנושא "נתונים על פלסטינים – עם היתר כניסה ושב"חים" - שנעצרו בגין עבירות טרור וביטחון:

https://fs.knesset.gov.il/globaldocs/MMM/5e41b770-ae7b-ed11-8150-005056aac6c3/2_5e41b770-ae7b-ed11-8150-005056aac6c3_11_20165.pdf

xxxv הג'האד בדרכו של אללה מכונה "ד'רוות סנאם אל אסלאם" (ذروة سنام الإسلام), כלומר שיא השיאים של האסלאם
xxxvi https://www.gov.il/he/pages/spoke_gss111021

xxxvii <https://www.maariv.co.il/journalists/article-1074503>
<https://kol-barama.co.il/item/%D7%90%D7%99%D7%A1%D7%95%D7%A3-%D7%94%D7%9E%D7%95%D7%93%D7%99%D7%A2%D7%99%D7%9F-%D7%A9%D7%94%D7%97%D7%9C-%D7%9C%D7%A4%D7%A0%D7%99-%D7%A9%D7%A0%D7%99%D7%99%D7%9D-%D7%A1%D7%99%D7%99%D7%A2-%D7%9C%D7%9E/>

xxxviii <https://x.com/newsisrael13/status/1720156196961697958>

xxxix <https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001494250>

xl ראו לקט סרטונים שפורסמו באתר ממר"י לאורך השנים, הממחישים את עוצמת האינדוקטרינציה של האוכלוסייה העזתית לעקרונות הג'האד והשהאדה:

<https://www.memri.org/reports/road-october-7-%E2%80%93-education-jihad-and-martyrdom>

xli <https://www.kan.org.il/content/kan-news/defense/547017/>
<https://www.makorishon.co.il/news/article/291598>

xlii פרשה זו אף הסתעפה לפרשיית "ההדלפה לעיתון הביילד" ולחשדות נוספים בעלי משמעות ביטחונית-פוליטית מרחיקת לכת.

xliii <https://www.kan.org.il/content/kan-news/politic/983490/>

^{xliv} יצוין כי כל עוד לא הורשע איש בפרשיות אלו, עומדת לחשודים חזקת החפות

^{xlvi} <https://www.meida.org.il/17279>

^{xlvi} <https://www.shabak.gov.il/reports/publications/%D7%A9%D7%91%D7%9B-%D7%9E%D7%A9%D7%98%D7%A8%D7%AA-%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C-%D7%95%D7%A6%D7%94%D7%9C-%D7%A1%D7%99%D7%9B%D7%9C%D7%95-%D7%94%D7%9E%D7%A9%D7%9B%D7%95-%D7%A9%D7%9C-%D7%9E%D7%94%D7%9C%D7%9A-%D7%9C%D7%92%D7%A0%D7%99%D7%91%D7%AA-%D7%9E%D7%A1%D7%9E%D7%9B%D7%99%D7%9D-%D7%9E%D7%A1%D7%95%D7%95%D7%92%D7%99%D7%9D-%D7%A9%D7%9C%D7%90-%D7%9B%D7%93%D7%99%D7%9F/>

^{xlvi} <https://www.israelhayom.co.il/news/law/article/16830226>

^{xlvi} <https://hamal.co.il/main/%D7%AA%D7%97%D7%A7%D7%99%D7%A8-%D7%A9%D7%91%D7%9B-%D7%9C-710-180967>
<https://img.haarets.co.il/bs/00000195-621b-d593-a1b5-ee9b1e6e0000/bd/7f/ff144bea4e43b64f4f1ce80cabd1/%D7%A2%D7%99%D7%A7%D7%A8%D7%99-%D7%AA%D7%97%D7%A7%D7%99%D7%A8-%D7%A9%D7%91%D7%9B-%D7%A2%D7%9C-7-10.pdf>

^{xliv} יצוין כי צוות הטקילה שנשלח לעוטף הושמד כמעט בשלמותו – 7 לוחמים של היחידה המבצעית של שב"כ נפלו בשעות הראשונות תוך לחימה מול גלי המחבלים
<https://www.ynet.co.il/news/article/b1pg118bt>

^l <https://img.haarets.co.il/bs/00000195-621b-d593-a1b5-ee9b1e6e0000/bd/7f/ff144bea4e43b64f4f1ce80cabd1/%D7%A2%D7%99%D7%A7%D7%A8%D7%99-%D7%AA%D7%97%D7%A7%D7%99%D7%A8-%D7%A9%D7%91%D7%9B-%D7%A2%D7%9C-7-10.pdf>

^{li} כך לפי ציר זמן המבוסס על תחקירה של אילנה דיין בתכנית "עובדה"
https://www.mako.co.il/news-military/2024_q1/Article-5bf44d104aa1e81027.htm?utm_source=Facebook&utm_medium=NewsChannelPage&partner=NewsChannelFacebook

^{lii} <https://www.mako.co.il/news-military/036814c74a0e1910/Article-d63e03097de5291027.htm>

^{liii} כך נכתב בתחקיר שב"כ:
..."החשש ממיסקולוציה לאור אפשרות שחמאס נערך לתקיפה מצד ישראל והדרדרות לכדי לחימה, כאשר ברקע - לקיחת אחריות של חמאס לראשונה על פיגוע ביהודה ושומרון... ממסמכי האמש"ט (איסוף מודיעיני ושלל טכני) שנפתסו ברצועה, לומדים כי בחמאס היה חשש מתקיפה ישראלית מיד אחרי החגים".

<https://img.haarets.co.il/bs/00000195-621b-d593-a1b5-ee9b1e6e0000/bd/7f/ff144bea4e43b64f4f1ce80cabd1/%D7%A2%D7%99%D7%A7%D7%A8%D7%99-%D7%AA%D7%97%D7%A7%D7%99%D7%A8-%D7%A9%D7%91%D7%9B-%D7%A2%D7%9C-7-10.pdf>

^{liv} https://www.mako.co.il/news-military/2024_q1/Article-bb644614196ed81026.htm

^{lv} לפי דיווחי תקשורת, בלילה שלפני מתקפת הטרור ב-7 באוקטובר, הגיע לראשי מערכת הביטחון מידע מודיעיני על התארגנות חשודה ברצועת עזה, אך הם נמנעו מהורדת פקודה לכוחות בשטח להגביר את הכוננות כדי לא "לשרוף את המקורות" האנושיים שהופעלו על ידי שב"כ בעזה והעבירו את המידע.

<https://news.walla.co.il/item/3619978>